

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandra Vidrașcu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil

împotriva decizie din 08 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-211/23
NR. PIGD 2-22048859-01-3ra-01032024)*

Recursul este vădit neîntemeiat. Art. 246 alin. (2) lit. h) Cod administrativ.
Dezacordul recurenței cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a deciziei contestate.

Au examinat anterior cauza judecătoreii: Instanța de fond: T. Avasiloaie,
Instanța de apel: V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca,

15 ianuarie 2025
Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 07 aprilie 2022, Alexandra Vidrașcu a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea integrală a actelor administrative individuale defavorabile: decizia CTAS Buiucani privind reexaminarea pensiei Alexandrei Vidrașcu, cu data tipăririi 26 iulie 2021, prin care a fost modificată decizia precedentă, din luna mai 2021 de reexaminare a pensiei și prin care a fost stabilită pensia în cuantum lunar de 74733,06 lei; procesul-verbal CTAS Buiucani nr.91 din 09 septembrie 2021, privind recuperarea de la Alexandra Vidrașcu a sumelor cu titlu de prestații sociale încasate necuvenit, prin care s-a decis recuperarea din contul Alexandrei Vidrașcu a sumei de 149358,57 lei cu reținere lunară a câte 20% din pensie și obligarea pârâtei să emită decizia de recalculare a pensiei Alexandrei Vidrașcu, începând cu 01 mai 2021 până la 31 ianuarie 2022 în cuantum lunar de 131112,49 lei, cu efectuarea recalculării respective pentru această perioadă încasând de la pârâtă în beneficiul reclamantei suma diferenței pensiei de 432789,36 lei, precum și suma eronat reținută în cuantum de 149358,57 lei, iar în total 582156,93 lei.

2. În motivarea acțiunii a invocat că, este beneficiară de pensie pentru limită de vârstă, ce i-a fost stabilită prin decizia din 23 ianuarie 2006. La acel moment, în stagiul asigurat a fost corect inclusă și perioada iunie 2000 - ianuarie 2002. Ulterior, având în vedere intrarea în vigoare a deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016, în stagiul asigurat a fost inclusă și perioada ianuarie 1999 - mai 2000 și în această privință CNAS a emis decizia din 11 februarie 2015, prin care a completat stagiul asigurat cu perioada nominalizată, păstrându-se inclusiv perioada iunie 2000 - ianuarie 2002.

3. La data de 09 aprilie 2021, a înaintat către CTAS Buiucani cererea de reexaminare a pensiei pentru limită de vârstă, având în vedere că, după data stabilirii acesteia - ianuarie 2006, a mai realizat un stagiul asigurat suplimentar, iar drept temei legal al acestei solicitări, au constituit prevederile art.33 alin.(4¹) și (4²) din Legea nr.156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii.

4. Notează că, prin decizia CTAS Buiucani nr. 16313, după efectuarea reexaminării pensiei sale și includerea stagiului suplimentar realizat după ianuarie 2006, i-a fost stabilită, începând cu luna mai 2021, pensia în cuantum de 124519,25 lei lunar. Copia de pe această decizie nu i-a fost eliberată niciodată, cu toate că a solicitat-o expres, iar în perioada mai - iulie 2021, i-a fost achitată pensia în cuantumul indicat de 124519,25 lei lunar.

5. Remarcă că, în luna august 2021, nu i-a fost achitată pensia, iar motivul acestei neachitări nu-l cunoaște, cu toate că, l-a invocat în cererea prealabilă și a solicitat explicații în acest sens.

6. Precizează că, în luna septembrie 2021, a constatat că, cuantumul pensiei achitate a fost substanțial diminuat. Începând procedurile de verificare a temeiului reducerii pensiei, a fost informată inițial verbal, ulterior prin scrisori că, pensia i-a fost din nou reexaminată, fiind exclusă din stagiul asigurat o perioadă de timp și s-a dispus reținerea unei sume de bani din aceasta, dar careva acte nu i-au fost eliberate.

7. Astfel, reliefează reclamanta că, a înaintat cereri cu solicitarea de a-i fi eliberate copiile de pe actele administrative care îi limitau dreptul său, iar, la data de 31 ianuarie 2022, i-au fost eliberate copiile de pe actele respective, fiind vorba despre: decizia privind reexaminarea pensiei din 26 iulie 2021, prin care a fost modificată decizia precedentă, din luna mai 2021 de reexaminare a pensiei, prin care a fost stabilită pensia în cuantum lunar de 74733,06 lei; procesul-verbal nr.91 din 09 septembrie 2021 privind recuperarea sumelor cu titlu de prestații sociale încasate necuvenit, prin care s-a decis recuperarea din contul său a sumei de 149358,57 lei cu reținere lunară a câte 20% din pensie.

8. Menționează reclamanta că, analizând actele obținute a constatat că, la determinarea soluției de anulare a pensiei reexaminată în mai 2021, din stagiul său asigurat i-a fost arbitrar exclusă perioada iunie 2000 - ianuarie 2002 (20 luni), sub pretextul că pentru aceasta perioada ea nu a prezentat forma REV-5.

9. Dat fiind vădita ilegalitatea și netemeinicia actelor și acțiunilor organului administrativ la emiterea actelor indicate, a declanșat procedura de contestare a acestora cu cerere prealabilă.

10. Comunică că, prin răspunsul din 18 martie 2022, pârâta i-a comunicat că, a examinat cererea prealabilă și că i-a fost stabilită pensia lunară în cuantum de 136173,43 lei începând cu 01 februarie 2022, iar cuantumul anterior al acesteia ar fi fost determinat în sumă de 131112,49 lei. Asupra argumentelor și cerințelor expuse în cererea sa prealabilă, pârâta nu s-a expus, ignorându-le.

11. Apreciază că, acest cuantum al pensiei urma să îi fie stabilit la data primei adresări, începând cu luna mai 2021, fiind nule actele administrative ce au atras stabilirea unui alt cuantum de pensie, iar pârâta ilegal și arbitrar a decis să îi

rețină din pensia sa suma de 149358,57 lei, urmând ca instanța să dispună atât anularea actelor administrative ce îi lezează drepturile cât și să dispună obligarea ei să emită actele corecte de stabilire a pensie, cu încasarea sumelor neachitate precum și a celor reținute ilegal.

12. Consideră reclamanta că, la caz se denotă intervenirea abuzivă și ilegală a autorității în situația existentă până la stabilirea inițială a pensiei sale din ianuarie 2006 și anularea unor garanții convenite ei prin efectul legii, în vigoare la data stabilirii pensiei inițiale, precum și aplicarea retroactivă a legii, fără un just temei și fără o posibilitate juridică.

13. Atrage atenția că, dreptul persoanei la pensie este reglementat prin Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr.156/1998, potrivit căreia, pensia de asigurări sociale de stat este venitul bănesc convenit asiguratului, în condițiile legii, corelativ obligațiilor privind plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat, iar potrivit art. 32 din legea menționată, pensia pentru limită de vârstă se stabilește pe viață.

14. Susține că, având în vedere dispozițiile art.47 alin.(2) ale Constituției R. Moldova, cetățenii au dreptul de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile Legii nr.156/98. Totodată, având în vedere jurisprudența Curții Europene în materia aplicării art.1 din Protocolul nr.1, dreptul la prestații sociale se asimilează unui drept de proprietate și orice limitare a acestuia reprezintă o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate. Prin urmare, o restrângere a drepturilor relative garantate de Constituție trebuie să fie prevăzută de lege, să fie necesară în interesele menționate la art. 54 alin. (2) din Legea fundamentală, să fie proporțională cu situația care a determinat-o și să nu aducă atingere substanței dreptului de proprietate, altfel spus - să servească unui interes public legitim.

15. Notează că, în cazul în care cuantumului unui drept salarial (sau unei pensii stabilite) este redus sau anulat, această măsură poate constitui o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate, care trebuie să fie justificată. Or, o condiție esențială pentru ca ingerința să fie considerată drept compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1 este faptul că aceasta trebuie să fie prevăzută de lege și să servească unui interes public legitim.

16. Totodată, invocă că, trebuie să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit prin orice măsură de natură a priva o persoană de proprietatea sa. Echilibrul cerut nu va fi realizat în cazul în care persoanei în cauză îi revine suportarea unei sarcini individuale excesive. Respectiv, contrar acestor garanții, prin cele două acte enunțate, în mod abuziv, ilegal și cu încălcarea procedurii, a avut loc restrângerea dreptului ei de proprietate, ceea ce este inadmisibil într-un stat de drept și contrara practicii Curții Europene a Drepturilor Omului.

17. Referitor la inadmisibilitatea reexaminării situației de până în ianuarie 2006, notează că, în conformitate cu art.33 alin.(42) din Legea nr.156/98, reexaminarea pensiilor pentru limita de vârstă, stabilite până la 01 ianuarie 2019, se efectuează în raport cu stagiul de cotizare cumulat după realizarea dreptului la pensie pentru limita de vârstă. Aceasta presupune că, în luna mai 2021, putea fi supusă reexaminării și includerii sau neinclunderii doar a stagiului realizat după luna ianuarie 2006 și reexaminarea nu putea fi extinsă și asupra perioadei de până la ianuarie 2006.

18. Consideră că, în această privință urmează să se constate expres că, nu există nici o normă legală ce i-ar permite părții să extindă reexaminarea dreptului ei la pensie și asupra perioadelor anterioare stabilirii pensiei, precum și nu a fost posibilă intervenirea într-o situație epuizată cu peste 15 ani în urmă.

19. Cu privire la inadmisibilitatea excluderii din stagiul asigurat a perioadei iunie 2000 - ianuarie 2002, indică că, potrivit prevederilor art.5 alin.(1) din Legea 156/1998, în sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive. Astfel, reieșind din informațiile oficiale prezentate către CTAS, care au fost verificate la data stabilirii inițiale a pensiei în ianuarie 2006 și la stabilirea pensiei după pronunțarea hotărârii judecătorești, pentru perioada iunie 2000 - ianuarie 2002 (20 luni), din calitatea sa de notar, a calculat și achitat contribuțiile de asigurări sociale prevăzute prin legea anuală a bugetului asigurărilor sociale de stat, în vigoare atunci. Aceste contribuții au fost reflectate în forma 4-BASS, ce a fost prezentată în modul stabilit către CTAS Centru și acest stagiu just i-a fost inclus în calcul la data stabilirii pensiei inițiale în anul 2006.

20. Opinează că, nici CTAS Buiucani și nici CNAS, nu sânt în drept să excludă din stagiul asigurat perioadele de timp în care a achitat contribuțiile de asigurări sociale de stat, după cum, prin efectul legii, acestea sânt, în mod obligatoriu, incluse în stagiul asigurat și luate în considerație la stabilirea/reexaminarea pensiei.

21. Mai mult, reține că, prin decizia privind stabilirea pensiei (reexaminare) nr.93/2022/2629, cu data tipăririi 17 februarie 2022, perioada iunie 2000 - ianuarie 2002 nu a fost inclusă în stagiul asigurat, fiind practic recunoscută de părțile gravă eroare admisă în mai 2021, când această perioadă a fost exclusă.

22. În asemenea mod, reclamanta susține că, pârâta ilegal și neîntemeiat a exclus din stagiul asigurat perioada iunie 2000 - ianuarie 2002, urmând să fie luată în calcul această perioadă la situația depunerii cererii din aprilie 2021.

23. De asemenea, referitor la lipsa obligației legale de a prezenta până la data stabilirii pensiei a formularului REV-5, menționează că, prin art.57alin.(3) din Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, a fost stabilit

că, angajatorii persoane fizice și juridice sânt obligați să pună la dispoziția Casei Naționale și a structurilor ei teritoriale, datele și documentele necesare atribuirii codului personal de asigurări sociale, tinerii evidenței stagiului de cotizare și plății contribuțiilor de asigurări sociale conform unei metodologii elaborate de Casa Națională. Prin urmare, reglementarea dată legală este posibil de aplicat doar după ce CNAS reglementează metodologia respectivă.

24. În același context, analizând reglementările adoptate de CNAS în privința implementării metodologiei tinerii evidenței stagiului de cotizare, a atestat existența Ordinului CNAS nr.621-A din 19 decembrie 2007, publicat în Monitorul Oficial nr.78-79 din 18 aprilie 2008, care a intrat în vigoare la 01 ianuarie 2009, prin care a fost aprobat formularul dării de seamă REV-5 și instrucțiunea de completare. Astfel, anume din acea perioadă s-a pus în sarcina plătitorilor de contribuții prezentarea formei REV-5, însă, din anul 2002 ea și-a suspendat activitatea de notar, iar din 2004 s-a angajat în serviciul public. Ea nu mai întrunea calitatea de plătitor de contribuții / angajator și nu avea obligația de a prezenta această dare de seamă, mai ales că a predat ștampila de notar.

25. Accentuează, că până în anul 2002, când a avut statutul de notar, nu a existat obligația prezentării formularului REV-5, iar la stabilirea pensiei, în ianuarie 2006, nu se ținea cont de acest formular și lipsa lui nu constituia un impediment în a include în stagiul asigurat toate perioadele contributive. Actualmente, la reexaminarea pensiei și includerea în calcul a stagiului realizat după data stabilirii pensiei inițiale, este inadmisibil de invocat reglementările legale în vigoare acum și extinderea lor asupra perioadelor anterioare, când ele nu erau în vigoare.

26. Învederează că, potrivit prevederilor art.73 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, actul normativ produce efecte doar cât este în vigoare și, de regulă, nu poate fi retroactiv sau ultraactiv. Astfel, este inadmisibilă excluderea din stagiul de asigurare a unei perioade pentru care a achitat contribuțiile și le-a declarat în modul stabilit, insinuând că nu a prezentat niște dări de seamă ce nu erau în vigoare la acel moment.

27. Prin urmare, susține că, decizia din mai 2021, prin care i-a fost corect reevaluată pensia este absolut legală și întemeiată și nu au existat premise în a o anula, după cum aceste acțiuni de anulare a acelei decizii sânt ilegale, după cum este ilegală și soluția de reținere din pensia sa.

28. Cu privire la chestiunea anulării actului administrativ din mai 2021, prin care i-a fost corect stabilită pensia, reclamanta face referire la prevederile art.147 Cod administrativ, potrivit cărora, invocă că situația sa nu cade sub incidența pretextelor legale enunțate și pârâta nu a fost în drept să dispună anularea actului administrativ favorabil din mai 2021.

29. Mai mult, în Legea 156/1998 nu se conțin reglementări referitoare la dreptul autorității de anulare a deciziei de stabilire a pensiei, astfel că decizia cu data tipăririi 26 iulie 2021, prin care a fost anulată decizia precedentă, din mai 2021 este emisă în afara cadrului legal.

30. Totodată, consideră că, este ilegală și dispunerea reținerii din pensia sa.

31. În contextul dat, menționează că, potrivit prevederilor art.38 alin.(1) din Legea nr156/1998 reținerile la pensie se efectuează în baza: a) documentelor executorii, conform Codului de executare; b) deciziilor emise de organul de asigurări sociale în vederea recuperării sumelor cu titlu de pensie plătite necuvenit beneficiarului. Emiterea deciziilor de către organul de asigurări sociale de reținere din pensie a sumelor se efectuează în situațiile prevăzute prin art.39 alin.(7) din Legea nr.156/1998, care stabilește că în cazul în care prezentarea de date false sau tăinuirea circumstanțelor prevăzute la art.39 alin.(6) are ca efect cheltuirea nejustificată de mijloace la plata pensiilor, persoana vinovată restituie în fondul de pensii sumele încasate necuvenit.

32. Or, în situația dată, reclamanta nu a prezentat date false, nu a tănuit informații sau circumstanțe, după cum nu au existat împrejurări noi, dependente de ea, care ar permite pârâtei să anuleze propria decizie de stabilire a pensiei și să dispună reținerea din pensie a unor sume. Unica circumstanță invocată de autoritate a constat în excluderea din stagiul asigurat a perioadei contributive iunie 2000 - ianuarie 2002, care nu era posibilă, având în vedere cele expuse mai sus.

33. Consideră reclamanta că, nu este de ignorat nici faptul că, urmând cerințele (în opinia sa neîntemeiate) ale CNAS, a prezentat darea de seamă REV-5 și pentru perioada iunie 2000 - ianuarie 2002, ceea ce a confirmat, o data în plus, faptul că, pentru acea perioadă, a achitat contribuțiile de asigurări sociale, lipsind, cu desăvârșire, vreun pretext în a nu include în stagiul ei acest interval de timp. Prin urmare, aceasta obligă, încă o dată, CNAS să își revadă soluția și să îi stabilească pensia corect, cu reevaluarea ei din data primei adresări – 09 aprilie 2021 pe motiv că, în asemenea mod pârâta a privat-o de posibilitatea de a primi suma totală a pensiei de 432789,36 lei, având în vedere calculul anexat, iar instanța urmează să dispună încasarea acestei sume de la pârâtă.

34. La fel, prezentând un calcul pentru perioada mai 2021 – ianuarie 2022, indică că, de la pârâtă urmează să fie încasată și suma eronat reținută, în cuantum de 149358,57 lei, în asemenea mod, de la pârâtă urmează să fie încasată suma totală de 582156,93 lei.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

35. Prin hotărârea din 07 noiembrie 2022 a Judecătorie Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis acțiunea lui Alexandra Vidrașcu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ. S-a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, oficiul teritorial Buiucani nr.93/2021/39332 din 26 iulie 2021 și procesul verbal nr.91 din 09 septembrie 2021. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, oficiul teritorial competent să emită o decizie prin care să recalculeze reclamantei Alexandra Vidrașcu pensia pentru perioada 01 mai 2021 – 31 ianuarie 2022.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

36. La 14 noiembrie 2022 Alexandra Vidrașcu a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 07 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea integrală a cererii de chemare în judecată.

37. La 14 noiembrie 2022 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 07 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii, cu pronunțarea unei decizii prin care cererea intimată să fie respinsă ca neîntemeiată.

38. La 20 martie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii din 07 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii, cu pronunțarea unei decizii prin care cererea intimată să fie respinsă ca neîntemeiată.

39. La 20 martie 2023, Alexandra Vidrașcu a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii din 07 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea apelului, emiterea unei decizii privind încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul Alexandrei Vidrașcu suma diferenței pensiei de 432789,36 lei, precum și suma eronat reținută în cuantumul de 149358,57 lei, iar în total suma de 582156,93 lei și menținerea în rest a hotărârii primei instanțe.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

40. Prin decizia din 08 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelurile declarate de Alexandra Vidrașcu și de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, din 07 noiembrie 2022.

41. În motivarea soluției, instanța de apel a reținut că, instanța de fond a elucidat și constatat pe deplin circumstanțele cauzei, a verificat și apreciat obiectiv, probele prezente la materialele cauzei, stabilind corect circumstanțele de fapt și aplicând corect legislația pertinentă ce guvernează raportul litigios.

42. Curtea de apel Chișinău a reținut prevederile Legii nr. 156/1998, Legii nr. 489/1999, Regulamentului privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.165/2017.

43. Referitor la perioada ianuarie 1999 – mai 2000, instanța de apel a constatat că, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016, s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să includă în stagiul de asigurare realizat de Alexandra Vidrașcu, perioada anului 1999 și a lunilor ianuarie - mai ale anului 2000 (17 luni), cât și a venitului obținut în aceste perioade conform documentelor justificative; s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze pensia pentru limită de vârstă a Alexandrei Vidrașcu începând cu 03 iunie 2010, cu achitarea diferenței, decizie menținută prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 29 iunie 2016. Prin urmare, actele judecătorești menționate supra, fiind obligatorii pentru Casa Națională de Asigurări Sociale, acestea având puterea de lucru judecat, autoritatea pârâtă ne fiind în drept de a deroga de la acestea.

44. În partea ce ține de perioada iunie 2000 - ianuarie 2002, Colegiul a reținut că, autoritatea pârâtă, a invocat faptul că, această perioadă a fost inclusă neîntemeiat în stagiul de cotizare și venitul asigurat al reclamantei, deoarece pentru perioada respectivă, nu au fost prezentate declarațiile persoanelor asigurate (REV5). Astfel, până în anul 2002, când reclamanta Vidrașcu Alexandra activa în calitate de notar, nu a existat obligația prezentării formularului REV 5, iar la stabilirea pensiei, în ianuarie 2006, nu se ținea cont de acest formular, iar lipsa acestuia nu constituia un impediment în a include în stagiul asigurat toate perioadele contributive, fiind inadmisibilă invocarea unor reglementări legale în vigoare la momentul actual și extinderea lor asupra perioadelor anterioare acestea neavând efect retroactiv. Totodată, formularul dării de seamă REV 5 și instrucțiunea de completare, a fost aprobat de către CNAS prin Ordinul nr.621-A din 19 decembrie 2007, publicat în Monitorul Oficial nr.78-79 din 18 aprilie 2008, care a intrat în vigoare începând cu 01 ianuarie 2009. A Subliniat că, anume începând cu 01 ianuarie 2009, a fost pusă în sarcina plătitorilor de contribuții, prezentarea formei REV 5.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

45. La 17 noiembrie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a recurs nemotivată împotriva deciziei din 08 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii privind respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

46. La 26 martie 2024, Casa Națională de Asigurări Sociale a recurs motivată împotriva deciziei din 08 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii privind respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

ARGUMENTELE RECURSULUI

47. În motivarea recursului a indicat că, consideră decizia instanței de apel neîntemeiată, deoarece instanța de apel nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanță și instanța de apel ca fiind stabilite.

48. Menționează că, reexaminarea pensiilor pentru limită de vârstă, stabilite până la 1 ianuarie 2019, (la caz pensia stabilită în anul 2006), se efectuează în raport cu stagiul de cotizare cumulat după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă, conform eșalonării prevăzute în tabelul nr.11. (art.33 alin. 4² al Legii nr. 156/1998.)

49. Totodată, potrivit Legii nr.165/2018 pentru modificarea unor acte legislative, ulterior prin Legea nr.168/2019, art.33 a Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii a fost completat cu alin.4², care prevede reexaminarea pensiilor pentru limita de vârstă persoanelor care au activat în câmpul muncii după realizarea dreptului la pensie. Reexaminarea a fost și urmează a fi efectuată eșalonat, în dependență de anul ieșirii la pensie și durata stagiului de cotizare realizat după stabilirea pensiei.

50. Astfel, persoanele care s-au pensionat după 01 ianuarie 1999 și au realizat un stagiul de cotizare după pensionare de cel puțin 10 ani au dreptul la reexaminarea pensiei de la 01 iulie 2020, de la 7 până la 10 ani (la caz) de la 01 ianuarie 2021.

51. Noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. În același context, menționează că pensia de asigurări sociale este un drept bănesc convenit asiguratului, în condițiile Legii nr.156/1998, corelativ obligațiilor privind plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

52. Notează că, potrivit legislației în vigoare, stagiul de cotizare realizat după 01 ianuarie 1999 se determină în baza datelor din contul personal. Baza de calcul, potrivit art. 8 al Legii 156/1998 este determinată din venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei. Valorizarea reprezintă indexarea venitului mediu lunar asigurat realizat începând cu 1 ianuarie 1999, reieșind din coeficientul de creștere a salariului mediu pe economie din perioadele contributive până la anul precedent anului de stabilire a pensiei. Coeficienții de valorizare pentru fiecare an se aprobă de Guvern în fiecare an la 1 aprilie.

53. Cuantumul pensiei pentru limită de vârstă se determină reieșind din rata de acumulare de 1,35%, venitul mediu lunar asigurat, valorizat conform prevederilor art.8 și stagiul de cotizare realizat.

54. Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuții fiind stabilite de legea bugetului asigurărilor sociale de stat și numărul total de luni de cotizare.

55. Ca urmare, stabilirea/recalcularea prestațiilor sociale după 01 ianuarie 1999, au loc în baza datelor din Registrul de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale (bază unică de date despre persoanele fizice și juridice contribuabile la bugetul asigurărilor sociale de stat, precum și despre beneficiarii de prestații de asigurări sociale), Registrul prenotat se formează în baza datelor declarate de către angajatori prin intermediul declarațiilor persoanelor asigurate REV-5, ceea ce asigură acumularea informațiilor la conturile personale de asigurări sociale referitoare la angajator și perioada de activitate a asiguratului, fondul de remunerare a muncii și alte recompense, mărimea contribuțiilor de bază și individuale calculate și transferate la bugetul asigurărilor sociale, prin urmare, stagiul de cotizare și venitul asigurat sânt utilizate ulterior la stabilirea diferitor tipuri de prestații de asigurări sociale.

56. Astfel, în scopul creării Registrului menționat, angajatorii sunt obligați să prezinte Caselor Teritoriale de Asigurări Sociale, declarațiile persoanelor asigurate privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, semnate de către administrația entității (contabil și director) și autentificate prin ștampilă. Aceste declarații sunt întocmite în baza actelor de evidentă contabilă și în corespundere cu declarațiile 4-BASS întocmite pe toată entitatea.

57. Menționează că, lipsa informațiilor în Registrul evidenței individuale, precum și neachitarea contribuțiilor de asigurări sociale pentru o anumită perioadă, atrage după sine neincluderea perioadei respective în stagiul de cotizare.

58. Astfel, neonorarea obligațiilor prin neprezentarea declarațiilor persoanelor asigurate REV-5 pe perioada anilor începând cu 01 ianuarie 1999 de către angajator, a condus nemijlocit la faptul că aceasta nu poate fi inclusă în stagiul de cotizare.

59. Urmare examinării dosarului de pensionare a intimatei s-a constatat, că începând cu 03 ianuarie 2006 aceasta beneficiază de pensie pentru limita de vârstă calculată pe baza coeficientului individual al salariului - 5,00000, venitul mediu lunar asigurat de 18072,04 lei, luând în considerare stagiul total de cotizare de 37,1 ani.

60. Ulterior, la 11 februarie 2015, în temeiul Hotărârii Judecătorei Chișinău sediu Centru din 24 aprilie 2014, pensia intimatei a fost recalculată cu includerea în stagiul de cotizare și venitul asigurat a anului 1999 și perioada ianuarie-mai 2000.

61. Astfel, cuantumul pensiei fiind recalculat pe baza coeficientului individual al salariului - 5,00000, venitul mediu lunar asigurat de 22352,68 lei, și stagiului total de cotizare de 38,6 ani. (3119,14 lei lunar).

62. La data de 09 aprilie 2021, intimata s-a adresat către CTAS Buiucani cu o cerere în temeiul art.33 alin. 1 lit. (c) al Legii nr. 156/1998, privind recalcularea pensiei pentru limita de vârstă.

63. Astfel, intimata confirmând cel puțin 7 ani după stabilirea inițială a pensiei, a solicitat recalcularea pensiei pentru limita de vârstă cu includerea în stagiul de cotizare și venitul asigurat a perioadei respective.

64. Organul de asigurări sociale a examinat cererea intimatei privind recalcularea pensiei, fiind emisă decizia nr. 93/2021/36313 din 06 mai 2021. Cuantumul pensiei a fost recalculat pentru un stagiul de cotizare confirmat de 45,7 ani și venitul mediu lunar asigurat valorizat de 201830.37 lei. (cuantumul pensiei fiind de 124519,25 lei lunar).

65. Urmare verificării suplimentare a actelor anexate la dosarul personal de pensionare s-a constatat că în stagiul de cotizare și venitul asigurat al intimatei a fost inclusă neîntemeiat perioada 01 iunie 2000-31 decembrie 2002 la Biroul notarial „Alexandra Vidrașcu”, deoarece pentru această perioadă nu au fost prezentate declarațiile persoanelor asigurate (REV5), pentru toți angajații.

66. Datele respective ne fiind reflectate în extrasul din contul personal al acesteia. În acest context reiterează faptul că potrivit art.7 alin. (1) al Legii nr. 156/1998, dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din contul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public al asigurărilor sociale.

67. Ține să menționează că potrivit actelor anexate la cererea de recalculare a pensiei din 09 aprilie 2021, dărilor de seamă 4-BASS, se denotă faptul că Biroul notarului „Alexandra Vidrașcu” pentru perioada anilor 2000-2003 a prezentat către CNAS dările de seamă 4-BASS privind calcularea, utilizarea și achitarea cotelor de asigurări sociale de stat pentru toată entitatea (toți angajații), însă declarațiile REV-5 pentru fiecare angajat în parte nu au fost prezentate.

68. Potrivit prevederilor Legii nr.489/1999, angajatorii persoane fizice sau juridice sunt obligați să pună la dispoziția CNAS declarațiile 4BASS și REV5 pentru includerea acestora în Registrul de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale și reflectarea ulterioară în extrasul din contul personal al angajaților.

69. Ca urmare neprezentării declarațiilor REV5 de către Biroul notarului „Alexandra Vidrașcu” acestea nu se reflectă în extrasul din contul personal al acesteia fapt ce face imposibilă includerea acestora în calculul prestației solicitate.

70. Astfel, la data de 26 iulie 2021 de către organul de asigurări sociale a fost emisă decizia nr.93/2021/39332 prin care la calculul/reexaminarea pensiei intimitei au fost incluse doar perioadele confirmate prin acte justificative în vederea confirmării atât stagiului de cotizare cât și venitului asigurat din care au fost calculate și achitate contribuții de asigurări sociale de stat, reflectat în extrasul din contul personal al acesteia.

71. Cuantumul pensiei a fost reexaminat pentru un stagiul de cotizare de 43,1 ani și venitului mediu lunar asigurat valorizat de 128440,42 lei. (cuantumul pensiei fiind de 74733,06 lei lunar).

72. În acest context, dat fiind faptul că urmare a emiterii deciziei nr. 93/2021/39332 din 26 iulie 2021, cuantumul pensiei reexaminată a fost diminuat de la 124519,25 lei la 74733,06 lei, organul de asigurări sociale a întocmit Proces verbal nr. 9 din 09 septembrie 2021 privind restituirea sumelor cu titlu de prestații sociale încasate necuvenit pentru perioada 01 mai 2021-31 iulie 2021 în sumă de 149358,57 lei.

73. În dezacord cu decizia nr.93/2021/39332 din 26 iulie 2021 și procesul verbal nr.9 din 09 septembrie 2021 intimată la data de 03 februarie 2022 a înaintat către CNAS o cerere prealabilă prin care a solicitat anularea deciziei CTAS Buiucani din data de 26 iulie 2021 și procesului verbal nr.91 din 09 septembrie 2021 privind recuperarea sumelor încasate necuvenit și menținerea deciziei CTAS Buiucani din mai 2021 prin care pensia intimitei a fost reexaminată în cuantum de 124519,25 lei lunar.

74. Totodată mai informează că în baza demersului nr. 458 din 15 decembrie 2021, parvenit de la CTAS Centru, la solicitarea Biroului notarului „Alexandra Vidrașcu” a fost efectuată verificarea datelor din declarațiile REV5 cu titlul „primare”, prezentate de către entitatea menționată pentru anii 1999-2002 și întocmit act de verificare nr. 1 din 12 ianuarie 2022.

75. Urmare verificării declarațiilor menționate, acestea au fost transmise la CTAS Centru pentru a fost introduse și prelucrate în sistemul informațional „ Protecția Socială” conform suportului de hârtie.

76. Astfel, informația din declarațiile persoanelor asigurate REV5 pentru anii 1999-2002 a fost introdusă în extrasul din cont al intimatei, aceasta urmând să depună cerere către CTAS Buiucani privind solicitarea reexaminării pensiei.

77. La 31 ianuarie 2022 intimata a înaintat către CNAS cererea privind reexaminarea pensiei pentru limita de vârstă, pensia acesteia fiind reexaminată pe baza venitului mediu lunar asigurat valorizat de 216786,53 lei, luând în considerare stagiul total de cotizare de 44,8 ani, cuantumul căreia de la 01 februarie 2022 constituie 136173,49 lei lunar.

78. Cu referire la obligarea CNAS să emită decizia de recalculare a pensiei Alexandrei Vidrașcu, începând cu 01 mai 2021 până la 31 ianuarie 2022 în cuantum lunar de 131112,49 lei, CNAS, comunică că, în contextul recursului, prin prisma prevederilor legale, a expus care este procedura și condițiile de depunere a declarațiilor persoanelor asigurate către organul de asigurări sociale și reflectarea acestora în extrasul din contul personal a fiecărei persoane asigurate la bugetul public de asigurări sociale.

79. În acest context atrage atenția asupra faptului că pretenția intimatei privind includerea perioadei 2000-2003 în stagiul de cotizare la reexaminarea pensiei începând cu 01 mai 2021 este neîntemeiată și lipsită de un suport juridic pertinent dat fiind faptul că declarațiile persoanelor asigurate REV5 au fost depuse de către Biroul notarului „Alexandra Vidrașcu” abia la 18 ianuarie 2022 fapt ce face imposibilă reexaminarea pensiei începând cu 01 mai 2021.

80. Subliniază că, din cele reținute de instanțele inferioare, nu este clar care sunt circumstanțele constatate de către acestea privind obligarea CNAS de a efectua recalcularea pensiei intimatei începând cu 01 mai 2021, atunci când suportul probatoriu, deciziile de stabilire/recalculare a pensiei, carnetul de muncă și actele ce confirmă venitul asigurat, denotă că declarațiile REV5 pentru perioada 2000- 2003, au fost depuse în ianuarie 2022.

81. Din cele relatate, constată, că la examinarea cerințelor înaintate instanței de judecată, acesta a interpretat în mod eronat normele de drept material pertinent speței, fapt ce a succedat emiterea unor soluții greșite și neîntemeiate pe cauza dată.

POZIȚIA INTIMATULUI

82. Prin referința depusă la 02 decembrie 2024 intimata Alexandra Vidrașcu a pledat pentru inadmisibilitatea recursului.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

83. Art. 244 alin. (1) Cod administrativ prevede următoarele:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

84. Art. 245 Cod administrativ relevă că:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

85. Art. 245¹ din Codul administrativ prevede că:

„Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin.(1) lit.c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.”

86. Art. 246 alin. (1) și (2) Codul administrativ prevede că:

„Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei,

motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. h) că, ”recursul se declară inadmisibil în special când recursul este vădit neîntemeiat.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

87. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost notificată recurentului la data de 26 februarie 2024, prin intermediul poștei electronice, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la dosar (f.d.107).

88. Cererea de recurs a fost depusă la data de 26 martie 2024. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, consideră că recursul este depus cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ.

89. Din analiza prevederilor legale citate supra, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

90. În această ordine de idei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

91. Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

92. Instanța de recurs atestă că motivele de casare, invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

93. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, conține obiecții de

fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate în mod corespunzător. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

94. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretenși argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

95. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

96. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

97. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

98. Din aceste motive, în conformitate cu art. 230 și art. 246 alin.(2) lit.h) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de Casa Națională de asigurări Sociale.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc